

NOTAT

5. november 2024
2024-158

Bilag 6.1. Idébeskrivelse: Genannoncering af Klyngeprogram 2025-2028

1. Ophæng i Danmarks Erhvervsfremmebestyrelses strategi

Genannonceringen følger fortsat op på de fire udviklingsspor i strategien: Strategisk partnerskab med privat forankring, kerneopgave og virkemidler, målgruppe og tilgængelighed samt klyngernes rolle.

2. Annonceringens indhold

2.1 Indhold og målgruppe

Bestyrelsens strategi fastlægger, at klyngernes kerneopgave er at fremme samarbejde om innovation i SMV'er inden for de 14 udpegede erhvervs- og teknologiområder. Strategien definerer desuden, at målgruppen er SMV'er og iværksættere med innovationspotentiale, der kan realiseres i samarbejde med videninstitutioner, andre SMV'er, store virksomheder, private rådgivere og investorer, offentlige myndigheder mv.

2.2 Resultater og effekter

Investeringen i klyngeprogrammet skaber resultater og effekter på fire niveauer:

- **Samfund:** Klyngen skal bidrage til, at SMV'er kan kommercialisere på at løse samfundsudfordringer, fx grønnere og billigere energi, mere bæredygtige fødevarer mv., inden for de udpegede erhvervs- og teknologiområder. *Effekt* handler her om at skabe en positiv påvirkning af målbare forhold ved de konkrete udfordringer, klyngerne prioriterer.
- **Virksomhed:** For den enkelte virksomhed skal indsatsen understøtte udvikling af koncepter til nye produkter eller løsninger. Udviklingen sker ved at overføre viden til SMV'erne, herunder særligt viden fra videninstitutioner, så viden omsættes til kommercielle succeser. *Effekt* handler her om konkurrencefordele og øget produktivitet.
- **Økosystem:** Velfungerende økosystemer, der fremmer konkurrenceevnen, er både kendetegnet ved, at de relevante aktører aktivt deltager og er bevidste om, at de er en del af økosystemet (bredde), samt at aktørerne indgår i relationer og samarbejde, hvor viden deles (dybde). *Effekt* handler her om at øge både bredden og dybden af økosystemet.
- **Klyngeorganisation:** En robust, veldrevet og bæredygtig organisation er afgørende for, at klyngen kan udføre sin kerneopgave. *Effekt* handler her om governance, finansiering, tilgængelighed og evnen til at drive en portefølje af aktiviteter, der matcher SMV'ers innovationsbehov og potentialer i lyset af prioriterede udfordringer.

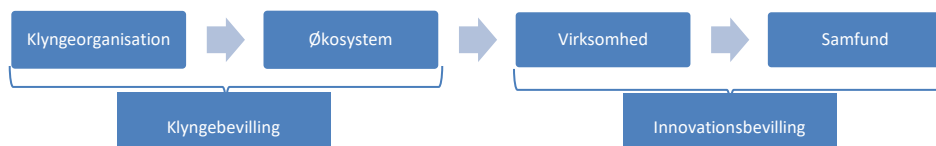
ERHVERVSSTYRELSEN

Vejlsøvej 29
8600 Silkeborg

Tlf. 35 29 17 00
CVR-nr 10 15 08 17
E-post deb@erst.dk
www.erst.dk

ERHVERVSMINISTERIET

Klyngeprogrammet består af to typer af bevillinger målrettet effektniveauerne. De to typer uddybes under økonomiafsnittet.

Der vil blive etableret en systematisk tilgang til at evaluere effekt på hvert niveau. Tilgangen bygger videre på data og erfaringer fra 2021-2024. Der forventes en tredelt tilgang til evalueringen af effekt:

- **Løbende monitorering:** Gennem afrapporteringer monitoreres fremdrift i aktiviteterne.
- **Systematisk data:** Performance review af den samlede indsats og hver enkelt klynge med fokus på de fire effektniveauer for at få et udtømmende billede af værdiskabelsen. Der afsættes op til 3 mio. kr. hertil. Ud over at kvalificere opfølgning på og vurdering af indsatsen giver det et markant bedre datagrundlag for at udpege klynger fremover. Tilgangen erstatter de vanlige midtvejsevalueringer på projektniveau.
- **Dialog om performance:** Der lægges op til, at bestyrelsen ved udmøntning af indsatsen udpeger et antal medlemmer, som kan indgå i strategisk dialog med klyngernes bestyrelsesformænd om performance. Den konkrete model forelægges parallelt med behandling af ansøgningerne for kunne vurdere behovet herefter.

Forventningerne til resultater og effekter sammenfattes nedenfor. Bestyrelsens målsætninger og gennemgående strategiske nøgletal er i høj grad målrettet effekt på virksomhedsniveau. For at indfange værdiskabelsen på de øvrige effektniveauer foreslås det at tilføje et antal tilpassede mål for klyngeindsatsen, der tilsammen giver en mere fuldendt ramme for at vurdere værdien af investeringen.

Målsætninger	Indsatsens bidrag til bestyrelsens målsætninger
Understøtte virksomhedernes omstilling	60 pct. af de deltagende SMV'er forventer en positiv produktivitetseffekt
Fremme danske styrkepositioner	Op til 7 pct. vækst i omsætning hos virksomheder to år efter deltagelse i innovationssamarbejder Ca. 4.200 virksomheder deltager i innovationsfremmende kollektive aktiviteter såsom netværk. Via det samlede klyngeprogram forventes berøring med cirka 20.000 virksomheder Mindst 1.200 virksomheder udvikler koncepter til nye produkter eller løsninger. Ca. 250 mio. kr. private investeringer, herunder private bidrag til klyngeorganisationen
Forenkle fremtidens erhvervsfremme	Mindst 75 pct. af deltagende virksomheder er tilfredse med indsatsen Mindst 75 pct. af deltagende virksomheder oplever det enkelt at deltage i indsatsen Højst én klyngeorganisation pr. erhvervs- og teknologiområde

Tilbyde indsatser for hele landet	Balanceret deltagelse svarende til SMV'ernes geografiske fordeling i Danmark
Supplerende mål for effekt af klyngeindsatsen	
Samfund	Klyngen prioriterer en eller flere relevante samfundsudfordringer, som den bidrager konkret til at løse gennem innovationsaktiviteter.
Økosystem	Bredden af aktører og dybden af interaktioner øges i klyngens økosystem inden for de udvalgte erhvervs- og teknologiområder SMV'ers investeringer i forskning og udvikling øges
Klyngeorganisation	Klyngen udfører i høj grad innovationsaktiviteter i overensstemmelse med SMV'ernes ønsker og vurdering af relevans i forhold til de prioriterede udfordringer Klyngen opnår højest mulige ECEI-score (guldcertificering)

2.3 Forenkling og administrative lettelser

Bestyrelsen har lagt vægt på, at genannonceringen skal realisere forenklinger for alle involverede i klyngeindsatsen. Dette har været et væsentligt omdrejningspunkt i sekretariatets dialog med nøgleinteressenter. Følgende forenklingspotentialer er i den proces identificeret og vurderes mulige at udbyde.

Forenklingspotentiale	Relevans for aktør		
	Klynge	SMV	Videninstitution
Lavere antal bevillinger og regelsæt nedbringer omkostning til administration og afrapportering markant	x	x	x
Langt færre krav til at dokumentere aktivitetsindhold	x	x	x
Langt mindre dokumentation af udbytte af indledende aktiviteter som fx matchmaking og vidensspredning	x	x	x
Obligatorisk brug af standardsats for løn til virksomheder og videninstitutioner fjerner markante administrative byrder og fejlkilder forbundet med at indhente, opbevare og dokumentere lønsedler	x	x	x
Væsentligt større forskud i innovationsbevillingen end i øvrige indsatser hos bestyrelsen. Dermed bringes flere penge hurtigere i spil, hvilket understøtter likviditet hos alle involverede*	x	x	x
Krav om videreudbetaling til vidensinstitutioner og SMV'er senest seks måneder efter hver rateudbetaling (svarende til krav i Virksomhedsprogrammet)		x	x
Højere overheadsats og støtteprocent til videninstitutioner end i øvrige indsatser hos bestyrelsen*			x
Markant færre data i løbende afrapportering som følge af oplægget til effektopfølgning	x		
Færre krav til at dokumentere udgifter til husleje, eksterne konsulenter, IT mv. ved at bruge EU-midlernes unikke mulighed for at yde udokumenteret overhead på 40 pct.	x		

*Kræver ny bekendtgørelse.

Flere af ændringerne forudsætter ny hjemmel. Derfor sender Erhvervsstyrelsen en ny bekendtgørelse for F&U-midlerne i offentlig høring. Det vedrører særligt forskudssats og overhead til videninstitutioner. Sekretariatet vil implementere forenklingerne særskilt for klyngeprogrammet.

Bekendtgørelsen ventes at give mulighed for at udbetale forskud i innovationsbevillingerne på op til 25 pct.¹ af den del af tilsagnet, som består af F&U-midler,

¹ Det kan blive nødvendigt at udbetale forskuddet i flere rater ligesom i UFS.

dog max 8 mio. kr., for at imødekomme tydelige ønsker om at understøtte de involverede parter likviditet.

2.4 Indsatsens økonomi

Indsatsen genannonceres med uændret økonomisk ramme. Den økonomiske ramme for annonceringen er dermed i alt 720 mio. kr. fratrasket 58 mio. kr. til overgangsfinansiering. Finansieringen udgøres af 215 mio. kr. decentrale erhvervsfremmemidler (DEM), 360 mio. kr. af forsknings- og udviklingsmidlerne (ventes overført fra Uddannelses- og Forskningsstyrelsen i forbindelse med Finanslov 2025) og 87 mio. kr. fra EU's Regionalfond til innovation.

Det foreslås, at bestyrelsen udmønter disse i to bevillingstyper:

- En *innovationsbevilling* til videninstitutionernes og SMV'ernes aktiviteter målrettet innovation (462 mio. kr.)²
- En *klyngebevilling* til klyngeorganisationens aktiviteter målrettet økosystemet og økonomisk bæredygtighed (200 mio. kr.)³

Innovationsbevillingen skaber effekt på virksomheds- og samfundsniveau ved at frikøbe forskere og SMV-ansatte, så de har tid til at omsætte viden til kommerciel succes. Klyngen selv indgår alene med henblik på at administrere bevillingen på vegne af SMV'erne og videninstitutionerne. For at videreføre fokus fra Uddannelses- og Forskningsstyrelsens ordning kan denne bevilling bl.a. støtte akademisk vidensspredning, faglige netværk, forundersøgelser, idégenereringsforløb, innovationssamarbejder o.l. Støtten ydes til SMV'er iht. de minimis-reglerne og gruppefritagelsesforordningen og til videninstitutionerne inden for EU's rammebestemmelser for støtte til forskning og udvikling.

Klyngebevillingen skaber effekt på økosystemniveau ved at finansiere klyngeorganisationens arbejde med at facilitere og fremme samarbejder i økosystemet. Derudover skabes der effekt på organisationsniveauet ved at udvikle klyngeorganisationens evne til at udbyde aktiviteter baseret på SMV'ernes innovationsbehov og -potentialer. Klyngebevillingen skal også fremme klyngernes professionalisering og økonomiske bæredygtighed. Klyngebevillingen skal ydes inden for rammerne af statsstøttereglerne for driftsstøtte til klyngeorganisationer, jf. gruppefritagelsesforordningens artikel 27. Eksempler på aktiviteter er faglige arrangementer, opdyrkning, matchmaking og facilitering af innovationssamarbejder med nationale og internationale samarbejdspartnere, rekruttering og betjening af medlemmer mv.

2.5 Udvælgelse af ansøgninger

2.5.1 Krav til ansøgninger

Oversigt over krav
Økonomi For <i>innovationsbevillingerne</i> anlægges en tilgang med forskellige støtteprocenter for at imødekomme de forskellige aktørers barrierer for at samarbejde om innovation: • 100 pct. i støtte til videninstitutioner (+ 44 pct. overhead) • 100 pct. i støtte til klynger (alene administrationsudgifter + 40 pct. overhead) • 70 pct. i støtte til SMV'er (+ 40 pct. overhead)

² Heraf 360 mio. af de overførte F&U-midler og 102 mio. DEM-midler (Med forbehold for vedtagelsen af kommende års finanslove (2025, 2026, 2027 og 2028).

³ Heraf 87 mio. kr. fra Regionalfondens og 113 mio. DEM-midler (Med forbehold for vedtagelsen af finanslovene for 2025, 2026 og 2027)

100 pct. i støtte til videninstitutionerne, da fuld finansiering er af afgørende betydning for videninstitutionernes deltagelse i aktiviteter. Støtteprocenten er hævet fra 70 til 100 for bestyrelsens midler efter tydelige input fra nøgleinteressenterne, og for at videreføre vilkårene fra UFS

100 pct. i støtte til klyngernes administration er fastsat ud fra hensynet om, at klyngerne i innovationsbevillingen ikke skal lide økonomiske tab på at forestå den nødvendige og påkrævede projektadministration for alle involverede parter og dermed nedbryde SMV'erne og videninstitutionernes administrative barrierer for at samarbejde om innovation. Støtteprocenten er hævet fra 70 til 100 ift. bestyrelsens andel af den oprindelige annoncering. Klyngens udgifter til administration foreslås i samme ombering at blive begrænset til maksimalt at måtte udgøre 10 pct. af det samlede budget i innovationsbevillingen.

70 pct. i støtte til SMV'er fortsætter vilkårene fra den oprindelige annoncering.

Af hensyn til at sikre bidraget til videnbaseret innovation og uændrede vilkår for videninstitutionerne foreslås det at øremærke en del af innovationsbevillingerne til videninstitutioner, som det har været kendt hos UFS. At videreføre øremærkningen er efterspurgt af nøgleinteressenter. Konkret har UFS i den annullerede annoncering krævet, at mindst 50 pct. af tilskuddet tilfaldt videninstitutioner (svarende til mindst 180 mio. kr. over fire år). Da innovationsbevillingen fremover bliver beløbsmæssigt større end UFS-bevillingen hidtil, foreslås det at indføre en minimumsøremærkning til videninstitutioner på 40 pct. af hver klynges innovationsbevilling, idet 40 pct. af 462 mio. kr. svarer til 185 mio. kr. over fire år. Bestyrelsen kan vælge at sænke eller fjerne øremærkningen til videninstitutioner.

For *klyngebevillingen* på 200 mio. kr. fortsætter vilkårene fra den oprindelige annoncering, med undtagelse af overheadsatsen, som hæves til 40 pct., ligesom bevillingen fremover alene kan anvendes af klyngerne, og ikke også af videninstitutioner.

For annonceringen gælder derudover følgende:

- Udover den afsatte ramme kan der ekstraordinært afsættes op til 5 pct. yderligere, som kan tilføres, hvis der fx indkommer særligt mange kvalificerede ansøgninger, og der ansøges for mere end afsat. Bestyrelsen beslutter evt. brug heraf ved behandling af ansøgninger.
- Samlet loft på 15 pct. af de udbudte midler for, hvor meget hver klynge kan søge i alt. Det svarer til en maksimal investering årligt pr. klynge på 16,55 mio. på tværs af de to bevillingstyper. Loftet er en videreføring i samme niveau af ansøgningsloftet fra den annullerede annoncering, som svarede til 17 mio. kr. årligt på tværs af midlerne fra UFS og bestyrelsen, da der blev udbudt 720 mio. kr.

Geografi

Klyngeprogrammet er en landsdækkende indsats.

Potentielle ansøgere

Der skal være åben konkurrence om at blive udpeget som klyngeorganisation inden for hvert erhvervs- og teknologiområde. Da opgaven med at udpege klynger er overdraget fra UFM til bestyrelsen, vil der i praksis være tale om en udpegning, når bestyrelsen i maj 2025 beslutter at tildele midler til en given klynge. Det anbefales at videreføre følgende minimumskrav uændret til ansøgerne:

- Ansøger skal være en privat, selvstændig juridisk enhed med eget CVR-nummer, der arbejder på et almennyttigt grundlag, eller alternativt godtgøre, at denne er etableret som sådan senest ved indgangen til 2025.
- Ansøger skal have en gyldig guldcertificering iht. European Cluster Excellence Initiative (ECEI) eller alternativt fremlægge en forpligtende plan ved indgangen til 2025 for at opnå dette snarest muligt.

Kravene viderefører nuværende rammer for klynger vedrørende etableringsgrundlag og certificering. Bestyrelsen har mulighed for at komme med ønsker til justering af disse rammer, men af hensyn til kontinuitet for klyngerne indstilles det ikke. Ansøger og dennes bestyrelse forpligter sig derudover til, hvis der opnås tilsagn, at stå til rådighed for strategisk dialog med Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse vedr. udvikling af klyngen, effekter og udfoldelse af kerneopgaven.
Projektperiode Projektperioden for Klyngeprogram 2025-2028 er fra d. 1. januar 2025 til og med d. 31. december 2028 svarende til klyngernes udpegningsperiode.
Kommunikation Alle tilsagn kan indeholde vilkår om, at tilsagnsmodtager skal anvende en samlet og ensartet branding og kommunikation af klyngeprogrammets tilbud over for iværksættere og virksomheder og til at anvende den branding, som fastlægges af Erhvervsstyrelsen. I den forbindelse kan der blive stillet krav om, at tilbud promoveres over for målgruppen med brug af bestemte ord, begreber og grafiske elementer.

2.5.2 Kriterier til at vurdere ansøgninger

Nedenfor præsenteres vurderingskriterierne for de to bevillingstyper. I begge tilfælde gælder, at en ansøger både skal opnå min. 65 pct. af de mulige point samlet set og min. 50 pct. af de mulige point på hvert kriterium for at komme i betragtning til støtte.

Vurderingskriterier for innovationsbevilling	Vægt
Effekt i samfundet og virksomheder	60 pct.
Der lægges vægt på: • Effekt på <i>samfundsniveau</i> ved, at klyngen har prioriteret en eller flere konkrete samfundsudfordringer inden for sit erhvervs- og teknologiområde, som den kan sandsynliggøre, at den med de ansøgte aktiviteter bidrager til at løse, under hensyntagen til øvrige relevante strategier. Udfordringer skal udtrykkes ved et eller flere målbare forhold. • Effekt på <i>virksomhedsniveau</i> ved, at de ansøgte aktiviteter i høj grad indebærer, at SMV'er i samarbejde med andre, særligt videninstitutioner, målbart udvikler koncepter til nye produkter eller løsninger, som er relevante for og bidrager til at løse den eller de prioriterede samfundsudfordringer. Dvs. ansøger skal balancere hensynet mellem et højt antal mere innovative SMV'er og innovationshøjden og relevansen i de udviklede løsninger. • De ansøgte aktiviteters sandsynlighed for succes, fx ansøgers tilgang til og erfaring med at identificere og prioritere erhvervs- og teknologiområdets potentialer og udfordringer mhp. at sammensætte effektskabende innovationssamarbejder.	
Internationalisering og samarbejde på tværs	20 pct.
Der lægges vægt på: • Tværgående aktiviteter og indsatsområder i samarbejde med andre klyngeorganisationer, som går på tværs af flere erhvervs- og teknologiområder og egner sig til at udnytte nye kommercielle muligheder på tværs af typiske branche- og sektorskel. • Internationaliseringsaktiviteter, som fremmer danske SMV'ers adgang til viden, teknologi, samarbejdspartnere og finansiering uden for Danmarks grænser med henblik på relevant innovation.	
Målgruppe og tilgængelighed	20 pct.
Der lægges vægt på: • Tilgangen til at engagere en relevant deltagerkreds af virksomheder fra målgruppen, herunder at de ansøgte aktiviteter tilrettelægges administrativt enkelt set fra et brugerperspektiv,	

- En underbygget beskrivelse af, hvordan de støttede aktiviteter gøres tilgængelig for relevante målgruppevirksomheder i hele landet under samtidig hensyntagen til klyngens økonomiske bæredygtighed.

Vurderingskriterier for klyngebevilling	Vægt
Effekt i økosystemet	50 pct.
Der lægges vægt på: • At ansøger har en plan for at sikre og videreudvikle en relevant og tilstrækkelig bredde og dybde i aktiveringen af økosystemet. Bredde er kendetegnet ved, at de relevante aktører aktivt deltager og er bevidste om, at de er en del af økosystemet, mens dybde er kendetegnet ved, at aktørerne indgår i relationer og former for samarbejde, hvor ressourcer, viden mv. deles. • At klyngen etablerer effektive metoder, fx innovation boards, bestyrelsesarbejde mv., for at involvere SMV'er, store virksomheder, videninstitutioner, erhvervs- og brancheorganisationer og andre relevante aktører og eksperter i at omsætte SMV'ernes behov og potentialer til innovationsaktiviteter.	
Effekt i organisationen	50 pct.
Der lægges vægt på: • At ansøger har en velbegrundet og anskueliggjort plan for at tilvejebringe private kontante bidrag til klyngens drift via private kontingentmidler, donationer og/eller tilskud til klyngens drift/egenkapital, inkl. baseline fra 2024 og konkrete årlige mål for 2025-2028. En del af planen er, at ansøger redegør for, hvordan driftsstøtten anvendes til at øge de private kontante bidrag til klyngens drift gennem aktiviteter inden for kerneopgaven, og hvordan midlerne tilvejebringes under hensyntagen til at undgå forvridning af konkurrencen på velfungerende private markeder, herunder private rådgivere, brancheforeninger m.fl. • At ansøger sandsynliggør og/eller dokumenterer eksisterende konkrete ressourcer, ud over private økonomiske bidrag, og har en velbegrundet plan for i perioden 2025-2028 at tiltrække yderligere øvrige ressourcer, der skaber værdi for målgruppens innovation, fx adgang til faciliteter, ydelser mv., store virksomheder, eksperter og andre aktører, der bidrager med viden, erfaringer osv. pro bono for SMV'ernes skyld, som klyngen spiller en rolle i at mediere eller fremme adgangen til. • At ansøger har en plan for løbende at professionalisere bestyrelsesarbejdet og ledelsesprocesser med inspiration i anbefalingerne for god selskabsledelse.	

2.5.3 Metode til fordeling af midler

For både klynge- og innovationsbevillingen fordeles midlerne på samme måde som tildelt i den oprindelige annoncering for bestyrelsens midler. Det betyder, at midlerne fordeles til de ansøgninger, der lever op til minimumskravene, så det tildelte beløb er direkte proportionalt med ansøgningens vægtede pointscore og ansøgte beløb. Det understøtter et hensyn til, at ansøgningernes kvalitet er det styrende princip for at fordele midlerne, men at der samtidig tages hensyn til at understøtte en bred fordeling mellem klyngeindsatserne.

Hvis summen af ansøgte beløb i kvalificerede ansøgninger er mindre end den afsatte pulje, fordeles alle midlerne.

Kombineret med det foreslåede loft over højst tilladte beløb per ansøgning vurderes metoden at give en passende balance mellem at kunne imødekomme alle kvalificerede ansøgninger. Det beror på hensyn til bestyrelsens ønsker om både at have bredde i det samlede klyngeprogram som afspejlet i valget om at udpege 14 erhvervs- og teknologiområder og samtidig vægte kvalitet i dybden i den enkelte klyngeindsats.

Ansøgere vurderet under minimumsgrænsen vil fortsat modtage afslag.

Endelig lægges der op til, at annonceringen indeholder en fleksibilitet mellem de to bevillingstypers størrelse. Denne fleksibilitet skal forsøge at imødekomme, at det er vanskeligt at estimere klyngernes egentlige evne til at rejse kontant privat medfinansiering, på kort sigt. Det vurderes i den sammenhæng hensigtsmæssigt at udbyde en fleksibel tilgang til bevillingstypernes størrelse, så det bliver klyngernes evne til at rejse private kontanter, og dermed økosystemernes private engagement, der er afgørende for klyngernes bevillinger, og ikke et af sekretariatet eller bestyrelsen fastsat estimat herfor. Dette understøtter også, at bestyrelsen ikke kommer til at træffe beslutninger, som i praksis er overimplementering af statsstøttereglerne, men at statsstøttereglerne i stedet implementeres på en så enkel måde som muligt.

Fleksibiliteten indebærer konkret, at der som udgangspunkt udbydes 200 mio. kr. til klyngebevillingen, og 462 mio. kr. til innovationsbevillingen. Dette er 70 mio. kr. mere til klyngebevillingen, end der blev udbudt af bestyrelsen i den annullerede annoncering. Bestyrelsen kan på sit møde i maj 2025, i forbindelse med udmøntningen beslutte at øge puljen til klyngebevillinger med op til 30 mio. kr. DEM-midler (dvs. i alt 230 mio. kr.), i tilfælde af, at der indkommer tilstrækkeligt med kvalificerede ansøgninger. De 30 mio. kr. vil i så fald skulle reduceres i innovationsbevillingens pulje (dvs. i alt 432 mio. kr.). Af hensyn til klyngerne og ambitionen om at udmønte den fulde økonomiske ramme, vil eventuelt uansøgte klyngebevillingsmidler tilføjes puljen til innovationsbevillingerne.